

A The Explorer bemutatja:

Távoli vizeken

HAJÓVAL LOMBOK ÉS FLORES KÖZÖTT

ÖT PERCRE MAGYAR KORMÁNYOSA LETT AZ INDONÉZ HAJÓNAK. A KAPITÁNY RÁGYÚJTOTT, ÉS A HÁTTÉRBŐL FOKOZATOSAN KIBONTAKOZÓ LABUAN BAJÓ FÖLÖTTI DOMBOK EGYIKÉN ÁLLÓ ÁTJÁTSZÓÁLLOMÁS IRÁNYÁBA BÖKÖTT – AZT CÉLOZD MEG AZ ORRÁVAL. MÖGÖTTÜNK KOMODÓ, RINCA ÉS SUMBAWA SZIGETEI SÜLLYEDTEK A LÁTÓHATÁR ALÁ. A NÉGYNAPOS, MAJD 400 KILOMÉTERES TENGERI UTAZÁS VÉGÉHEZ KÖZELEDTÜNK, MELY DÉL-KELET-ÁZSIA EGY KEVÉSSÉ LÁTOGATOTT RÉGIÓJÁBAN, LAKATLAN SZIGETEKET, HALÁSZFALVAKAT, KORALLZÁTONYOKAT ÉS SÁRKÁNYOKAT FÚZOTT FEL KÉPZELETBELI FONALÁRA.

ÍRTA ÉS FÉNYKÉPEZTE: KUNDERMANN BALÁZS

Az Egyenlítő mindkét felén, európai területen elnyúló Indonéz Köztársaság megannyi kisebb-nagyobb szigetből és a köztük húzódó tengerekből áll. Nem véletlenül hívják lakhelyüket az indonéz a vizek országának. Szigeteinek száma sokáig bizonytalan volt, mígnem az utóbbi évek szisztematikus számbavétele után arra jutottak, hogy a nyugati Sabangtól a keleti Marauke-ig nem kevesebb mint 13 000, állandóan a tenger fölé emelkedő szárazulat található. Megannyi kultúra, népcsoport, élőlény, nyelvjárás, hagyomány, vallás és étel, mintha országok tucatjait sűrítették volna az Indonéziát alkotó, változatos természetföldrajzi jellemzőkkel dicsekvő régióba. Nemzeti mottójuk is ebből ered: egység a sokféleségben. A központi régióban – főleg Jáva hatalmas népsűrűsége ellenére – a mai napig óriási vidékeket borít vad, emberek által kevésbé bolygatott terület. Ennek és kedvező fekvésének köszönhetően ez a tájék büszkélkedhet a világ egyik legnagyobb biodiverzitású országának címével. A szigetek között emberemlékezet óta élénk tengeri kereskedelem folyik. A majd 55 000 kilométer hosszú partvonala miatt nagyon sokan kerülnek rendszeresen kapcsolatba a tengerrel és annak élővilágával. Kis csapatunknak négy napja volt, hogy megtapasztalja ezt a sokszínű és ellentmondásokkal teli tengeri életet.

FENT: A SZIGETEK KÖZÖTTI VIZEK SOKSZOR KISZÁMÍTHATATLANOK, ÉS MÉG A LEGYAKORLOTTABB HAJÓSOKAT IS MEGLEPHETIK LENT: A GYEREKEK KÖNYNYEN OLDÓDNAK, ÉS GYORSAN BEVONNAK MINDEN-NAPJAIKBA

CENTIK A TÉRKÉPEN. Bali és az egyre turistásodó Lombok szigete után mintha láthatatlan háló tartaná vissza a külföldieket. Kevesen merészkednek tovább a Kis-Szunda-szigetek irányába, ahol egy másik Indonézia kezdődik. Oda, ahol fából ácsolt halászhajók és oldalmerevítés csónakok váltják fel a jetskiket és a tömött, üvegfenekű bárkákat, ahol a plafonon fejjel lefele lógó gekkók a leghatásosabb rovarirtók, ahol az óceáni szellő és nem a szükségesnél jobban feltekert légkondicionáló berendezés hűti le a gyöngyöző homlokú utazót. Csupán néhány hajó indul hetente Lombok keleti partjáról, hogy négy nap alatt eljusson a Komodói Nemzeti Park érintésével Floresig. Repülővel egy óra, komppal és a közbülső Sumbawát átszelő busszal talán másfél nap alatt juthatnánk el kítűzött célunkig, de akkor éppen az utazás egyre inkább elkopóban lévő eleme, a lassúság és az izgalommal teli várakozás veszne el. A délutáni piacon nagy köteg ananászt vettünk a zsúfolt kisbusz ajtaján bekiabáló asszonytól, majd rákanyarodtunk a földútra, amely egy világvégi teherkikötőben ért véget. Férfiak éppen fagerendákat és fémcsöveket pakoltak fel egy hajóra, amely mellett már ott horgonyzott a miénk is. Egyszerű faszerkezet, kék ponyvával árnyékolta első fedélzet, mögötte a kapitányi híd, a zsúfolt legénységi háló, konyha és a mellékhelyiség. Ezek felett kapott helyet az utasok – szintén ponyvával fedett – alvókörlete, amely alatt ülni lehetett, de felegyenesedni már nem. Tíz-egynéhány matrac, takarók és párnák. A legénység ötfős, ehhez jön nyolc utas és az utolsó pillanatban, ketrécben érkező kilencedik, egy fehér tyúk. A védett öbölből kiérve megkezdődött a hintázás a hullámok hátán. Keletnek tartottunk.

Halászok milliói kémlelik reggel a vizet és az eget, s latolgatják, vajon milyen lesz az aznapi fogás, mit tesznek a rizs mellé az asztalra.

Az Egyenlítő közelsége miatt percek alatt bukott le a nap a mögöttünk lassan elmaradó Lombok szigete mögött, és hamarosan ránk sötétedett. Az egyik matróz becsavart a fedélzet feletti foglalatba egy izzót, míg a legénység egy másik tagja az orrban fekvő nagy erejű lámpával pásztázta a vizet, nehogy nekifussunk valaminek. Az ég tiszta és csillagos volt, de a tengeren is fények gyúltak. Tucatnyi halászcsonak ringatózott közel s távol. Mindegyik farában hatalmas világítótestek szegeződnek a tenger irányába, alig egy méterre a víztől. Elhagyatottnak tűntek, de mindig ott ült valaki a háló közelében, és figyelte a fényre gyülekező halakat. A hullámok gyorsan elringatták az embert, és a sótól fülledt, ragadós tapintású matracon fekvő szagolhattunk bele kicsit a tengerész-min-dennapokba.

KALANDOK SZIGETTŐL SZIGETIG. Miközben a csapat a kellemes hajnali melegben a kávéját kortyolgatta, a közeli szárazföld felől csónak közelített, félmeztelen utasát

a legénység ismerősként köszöntötte. Száraztészta és konzerves dobozok kerültek elő a konyhából, azokat adogatták le a férfinak, aki cserébe zsinórra fűzött halakat nyújtott fel. Emberemlékezet óta így érkezik ide és cserél gazdát a környéken nem fellelhető élelem vagy áru. A változás talán annyi, hogy az elmúlt évtizedekben egyre több mindent csomagolnak műanyagba, ami aztán a halak és a teknősök gyomrában köt ki, vagy a fehér homokos tengerpartot díszíti színes szegényvirágként. Lassan döcögött előre a nap. A hajó leghátó helyiségében, a WC-ben rátaláltunk a csirkére. Egy kis ablakon át lehet bámulni az óceánra. Ott volt ő is a külső falra felszerelt ketrécben, melynek tetején két kopott fogkefe, szappan és fogkrém is helyet kapott a legénység higiéniaját szolgálva. A mellékhelyiségben a porcelán mellett pedig egy piros műanyag vödör állt, amelynek fülére akkora madzagot kötötték, hogy az éppen leérjen a hullámokhoz. Fürdéshez és öblítéshez. A fedélzeten minden, amihez csak ért az ember, kicsit

sós volt, és ragadt, így az indulás óta ránk tapadt rétegeket jólesett lemosni Moyo szigetén. Nyílt vízen dobták ki a horgonyt, az utasok pedig úszva közelítették meg a fővenyt. Egy folyó torkolatánál értünk partot, és annak folyását követve indultunk meg befele az erdőbe, melynek többszörös lombkoronaszintje alatt kevés és zöldes volt a fény. Hamarosan elértük a már távolról hallható, de a növényzet borításában rejtőzködő vízesést. Tíz méteres fehér sziklán zubogott alá a víz, habosan, gyorsan és jóleső hidegen. Az egyik matróz intett, hogy kövessük, majd megindult felfele a falon. A víz sodrása erős, de a szikla meglepően jól tapadt, így az ember könnyen megvethette mezíttelen talpát a természetes lépcsőfokokon. Odafent aztán, jól megérdemelt jutalomként egy édesvízzel teli medence fogadta az erre vetődő látogatót. Satonda sziget helyett inkább egy olyan pizzára hasonlított, aminek csak a közepét ették ki a finnyás óriásgyerekek. Régvolt vulkán emlékeztetett, hogy a Pacifikus Tűzgyűrű mentén utazunk. Ez békésen alszik, a kihunyott kürtőben egy tóval, melynek vize olyan sós, mint a vidéki húsleves. Ahogy egyre beljebb úszik az ember ebben a hirtelen mélyülő zöldes lében, kitarul előtte a kaldera körvonala. Csodálatos látvány, mint ha a világ köldökében összegyűlt cseppekben lebegnénk, oly távol mindentől és oly közel a természethez.

A TENGERI EMBEREK BARÁTSÁGOSAK, ÉS LEGALÁBB AKKORA ÉLMÉNYT JELENT SZÁMUKRA AZ UTAZÓKKAL VALÓ TALÁLKOZÁS, MINT FORDÍTVA

A vízen ringatózva van idő gondolkodni azon, hogy vajon mi lenne, ha otthon felszámolnánk mindent, és ideköltöznénk.

A sziget lakatlan, leszámítva azt a néhány ideiglenes nejlondfedezéket, amelyet a halászok állítottak fel odébb a parton. Ezeket a sziget karimájáról látni, ahová a forró, levegőtlen erdőn keresztül vezető ösvényen juthatunk fel. Az ember homlokáról úgy ömlik a szemébe az izzadság, mintha zuhany alatt állna, mégis jó, ha nyitva tartja azt, és kezében egy vastag bottal ütögeti a földet, ezzel üzenve a meleg köveken napozó kígyóknak, hogy jöjünk. Késő délután haladt el a hajó a Tambora (2850 m) mellett, melynek 1815. április 10-i kitörését az egész világ megérezte. Ezerévente csak egyszer történik olyan heves kitörés, mint ami az egykoron 4300 méter magasba emelkedő rétegvulkánt romba döntötte. Magmakamrája az évtizedes aktivitás következtében megtelt, ez vezetett az írott történelem eddigi legnagyobb kitöréséhez.

A robbanást a 2000 km-re fekvő Szumátrán is hallották. Becslések szerint 80 köbkilométernyi vulkáni hamu került a légkörbe, ami leárnyékolta a földet, így kevesebb napsugár érte annak felszínét. Hidegebb évek következtek, az 1816-os esztendőt sok helyütt egyenesen nyár nélküli évként írják le, a telek pedig rekordminuszokat hoztak. A lehűlés okozta természiesés és jóságpusztulás tehető felelőssé a 19. század legnagyobb európai és észak-amerikai éhínségének kialakulásáért. Az este leszálltával megérkezett a vihar, és minden különösebb bevezetés nélkül a hajó vad ringatózásba kezdett. A padló a felfröccsenő víztől szinte életveszélyesen csúszóssá vált, ha valaki ilyenkor átzuhan a derékig érő oldalpalánkon, ebben a sötétben és hullámban szinte esélytelen, hogy rátaláljanak. Le kellett feküdni és várni, hogy elmúljon.

Néha akkora lökés érte a hajót, hogy úgy tűnt, nem dönti vissza a lendület, és oldalára fordul. Ilyenkor különböző forgatókönyveket futtat le az ember a fejében. Megkeresi az útlevélét, hogy ha menekülni kell, legalább az legyen vele. A hajón nem volt vészvilágítás, csupán egyetlen mentőmellény lógott a kapitányfülkében az üres rádióspolc mellett.

KOSZBAN ÉS KORALLOK KÖZÖTT. Hajnaltájt leállt a motor, és a hullámból is csillapodott. A part alig harminc méterre lehetett, a fekete apró kőves főny mögött két hatalmas, épülő hajótest mellett egyszerű, bambuszfalú házak sorakoztak. Wera 2000 lelket számláló közössége részben halászból, részben földművelésből és fahajók ácsolásából él. Emberek guggoltak a parton és érdeklődve figyeltek minket.

Szeretem a földgolyót két kézzel, és két oldalról átfogni!
FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER

APÁRÓL FIÚRA SZÁLL TOVÁBB A MESTERSÉG ELŐZŐ OLDALON: A PARTON SORAKOZÓ HAJÓK LASSAN, KOMOLYABB GÉPEK IGÉNYBE VÉTELE NÉLKÜL ÉPÜLNEK TÚLOLDALT: LABA SZIGETÉN AZ EMBER KIVONUL A MINDENNAPOKBÓL

A víz hűvös volt és mosogatólé-színű, a sekély partszakasz miatt azonban ismét úszni kellett. Kiérve éppen a vízhatlan rekeszből, öltözködtünk, amikor alig néhány méterre tőlünk, mintha az a világ legtermészetesebb dolga lenne, egy nő nagy doboznyi szemetet öntött le a hullámmárvánába. A víz gyorsan elvitte a gyümölcshéjből, műanyag szemétből, félig szétrohadt párnából és törött befőttes üvegből álló háztartási hulladékot, hogy az valamerre a közeli korallzátonyok egyikén leljen hosszabb-rövidebb nyugvóhelyre. Ítélni talán könnyű, de a természethez közel élő népek berögzült szokásait felülírni sokkal nehezebb. Azokan ők nem változtak, míg a világ átalakult körülöttük. A gyorsan leomló banánlevél vagy zsákok helyett manapság műanyagba vagy más, évezredekig megmaradó anyagokba csomagolva érkeznek hozzájuk az áru. Az ácsok komótosan láttak munkához. Hagyományos technikával készülnek ezek a szigetek közti kereskedelmi forgalomban használatos hajók. A pallókat facsapokkal erősítik egymáshoz, a réseket pedig finom hánccsal töltik ki. Valaki elkezdett csiszolni, mi figyeltük, mire érdeklődő gyerekek gyűltek körénk. Az egyik egy lapos, műanyag dobozzal fotózást mímelve fordult a többiek felé. Egy idősebb srác focilabdát pöckölt a homokban, odébb egy kisgyerek haját éppen vágta, egy öregember pedig a fényképezést imitáló gyereket ütötte játékosan egy bambuszdarabbal. Minden lepusztult és szemetes, de az arcok mosolyognak, odaintenek magukhoz, pózolnak a fotóhoz, aztán egyből látni akarják a végeredményt.

Ha kicsivel tovább maradtunk volna, talán az otthonukba is beinvítnák, azonban így is eltöltöttünk egy órát a falu nagy közösségi házában, a tengerparton. Fél tízre a nap felszippantotta a felhőket, és verőfényes napsütésben hajóztunk. Delfinek túntek fel, beúsztak elénk, és mintha versenyeznének, egy darabig az orr előtt hasították a vizet. Megelőztünk egy kósza, lavórnyi méretű teknőst, majd befordultunk Banta szigetének egyik öblébe.

Az ember elé táruló látvány bármelyik, panelgyári lakások falait beborító, nagyméretű posztereket gyártó céget megihlette volna.

Leugrottunk a hajóról, és úszni kezdtünk az aranyhomokos főveny irányába. Az alig néhány méteres vízben bűvárszemüveggel a fejünkön rövid fél percek erejéig próbáltunk színes és mozgalmas korallzátony részeivé válni. Az egész olyan, mint egy marsbéli veteményeskert, ahol a lapos, gömbölyű vagy sűrűn elágazó növények között csíkos és pöttyös lebegő lények csapatai legelésznek.

Órákig lehetne figyelni ezt a csendes, nyugodt, mégis eleven forgatagot. Indonéziában találhatóak a világ leggazdagabb és legnagyobb kiterjedésű koralltelepei, aminek köszönhetően ezekben a vizekben több faj él, mint bárhol máshol a földön. Védelmük ezért is kulcsfontosságú. A pálmákkal borított kis szigetéről naponta több millió indonéz száll vízre egyszerű hajókon, kézzel fonott hálókat vetnek ki, hogy megfogják azt a pár halat, amit aznap a családi asztalra tesznek vagy pár ezer rupiáért eladnak. Az itt élők fehérszűkségletük több mint felét a tengerből szerzik be. Ami nincs hozzájárva a tengerfenékhez, azt nagy valószínűség szerint meg is eszik, legyen szó halról vagy tengeri uborkáról. Az ősi technikák mellett azonban újak is megjelentek. Hatalmas problémát jelent a fiatalok körében terjedő bombás halászat. Olcsó, házilag előállítható robbanó eleggyel töltött palackot dobnak a vízbe, és a nyomástól elpusztult vagy elkábított halak százait pillanatok alatt összefogdossák, majd bőséges zsákmánnyal térnek haza. A vízfelszín gyorsan elsimul, de a robbanás maradandó sebet ejt a lassan épülő zátonyon, ahol talán már soha nem áll vissza az eredeti élet. Amikor az ember lemerül, szinte követhetetlen a változatosság. Nagyfejű tarka papagájhalak, nyílhalak, iskolába igyekvő bohóchalak, ostorhalak, cicomás pillangóhalak, oroslánhalak, Picasso-halak, mókás bőröndhalak és gömbhalak. De tegyük bármilyen főnevet a hal szó elé, az itt a környéken valószínűleg megtalálható.

Ez az ökoszisztéma gyönyörű, de sérülékeny. Megőrzésének alapszabálya pedig egyszerű: ne vegyünk el túl sokat, és csak buborékokat hagyjunk.

A lakatlan Laba szigetéhez egész közel áll meg a hajó, az orrból rögtön a főnyire lehetett ugrani. A hosszan ívelő homokon egy nagy fadarab feküdt. A kapitány mesélte, hogy néhány héttel ezelőtt egy miénkhez hasonló hajó sodródott neki a sziklának a szomszédos átjáróban. Ennyi maradt belőle, a többi a víz alatt van, azonban szerencsére mindenki túlélte a balesetet. Később felkapaszkodtunk egy kilátópontra, ahonnan felfedte magát a környék. Átellenben Komodó, felette sűrű felhők tornyosodnak, alattunk pedig sárnga, csomós fível borított dombos-dombos táj, titkos tengeröblökkel és nyúlványszerű kiszögellésekkel. Ha kalóz lennék, biztosan itt rejteném el a kincset.

SÁRKÁNYOK A KONYHA KÖRÜL. Tengerbe sülyedt hegyes csúcsok mellett hajózva juthatunk be a három nagyobb és számos kisebb szigetet magában foglaló Komodói Nemzeti Park területére. Ezek közül az egyik Rinca, melynek roskatag famólójánál szálltunk partra. Keresztülvágva egy sáros földdarabon, a mangrovék alatt vörös ollós integető rákok invitáltak beljebb. A park központi épületének cölöpökön álló konyhája alatt vagy tíz felnőtt sárkány hevert. A friss hús szaga vonzotta oda őket. Fekszenek egymás mellett, mint farönkök egy erdőirtáson, s habár lomhának tűnnek, a vadőr figyelmeztet, hogy meglepő gyorsasággal támadhatnak. Ami azért lehet veszélyes, mert nincs semmilyen kerítés, ami elválasztaná a látogatókat az állatoktól. Mint ruhájukból kifogyott, vékony szövésű páncélt viselő harcosok, alig pár méterre hevernek tőlünk.

HA AZ EMBER BECSUKJA A SZEMÉT, A PARTOK MELLETTI KORALLZÁTONYOK ÉLŐVILÁGÁT MÉG NAPOKIG PONTOSAN MAGA ELÉ TUDJA IDÉZNI

EXPLORER GUIDE

ÚT – BIZTONSÁG:

EGYÉNILEG ██████████
CSOPORTOSAN ██████████

TEREP – FOKOZAT:

IZGALOM ██████████
KALAND ██████████
ÁLLÓKÉPESÉG ██████████

LÁTNIVALÓK – ÉLMÉNYEK:

TERMÉSZET ██████████
KULTÚRA ██████████
GASZTRONÓMIA ██████████

AJÁNLOTT ÖLTÖZÉK:
TÚRASZANDÁL,
KÖNNYED RUHÁZAT,
FÜRDŐRUHA

AJÁNLOTT FELSZERELÉS:
NAP- ÉS BUVÁRSZEM-
ÜVEG, NAPTEJ, KALAP

AJÁNLOTT ÉVSZAK:
ÁPRILISTÓL
OKTÓBERIG

© THE EXPLORER MAP

FEKSZENEK EGYMÁS MELLETT, MINT FARÖNKÖK EGY ERDŐIRTÁSON. BÁR LOMHÁNK TŰNNEK, MEGLEPŐ GYORSASÁGGAL TÁMADNAK.

Szájukból néha kivillan sárga, kétágú nyelvük, mely pont olyan alakú, mint a vadőr kezében a favilla, ami az esetleges támadások kivédésére szolgál. Szerencsére ezek nem gyakoriak. Habár néhány éve az egyik sárkány berontott egy vadőr irodájába, és letépte annak kezét, azóta azonban nem volt hasonló komolyságú incidens. Száz évvel ezelőtt kisrepülőgépe meghibásodása miatt a szigetek közelében hajtott végre kényszerleszállást egy pilóta.

Ő volt az első európai, aki találkozott a komodói varánuszokkal, a ma ismert legnagyobb gyíkfélével. A háromméteres hosszúságot és 70-80 kilót is elérő egyedekből hozzávetőleg 4-5 ezer él a környező szigeteken. Sehol máshol a világon nem fordulnak elő. Kinézetük és agresszív viselkedésük miatt nevezték el őket sárkányoknak. A sziget völgyeit borító erdőségben percek alatt ötcentisre dagadt a lábunk alatt az előző napi esőzéstől felázott talaj.

A fákat figyeltük, mert fiatalabb korukban a kannibalizmusra hajlamos nagyobbaktól tartva a kisebbek oda menekülnek. Majd sárkányfészkek következtek. A számos betemetett lyuk közül csak az egyik rejt tojásokat, a többi csak megtevesztés céljával ásta a nőstény. A vadőr figyelmeztetett, hogy óvatosan haladjunk, figyeljük a lábunk előtt az ösvényt is, mert sok zöld kígyó és mérget köpő kobra is él a területen. Félórás gyaloglás után átkeltünk egy patakon, melynek partján a gyíkok bölényre szoktak vadászni. Egyszerre többet rontanak rá az öt-hatszáz kilós patásra, s ha általában nem is ölik meg, elég egy harapás, és az áldozat napjai meg vannak számlálva. A sárkányok nyálában halálos baktériumok élnek, melyek lassan mérgezik a bölényt. Az néhány nap alatt legyengül és lelassul, ekkor rontanak rá az addig folyamatosan nyomában lévő varánuszok. Ez a csoportos vadászat egyedülállóvá teszi őket a hullók között. A vastag, sárga fível borított és hullámpapírból szűrt nagyfejű gombostűhöz hasonló pálmákkal telítődelt gerincű sziget lassan elmaradt a háttérben. Többen kívül ültek a hajó orrában, és a vizet bámulták. Veszélyes és alattomos áramlatok találkoznak ezen a szárazföldekkel teli tengerdarabon. Pont úgy, mint Laba szigete mellett. Mint az utazott egy újságíró, aki pont erről a négy napról szeretett volna cikket írni. ■

SZERZŐNK 40 NAPOT TÖLTÖTT INDONÉZIÁBAN. ÉLMÉNYEIRŐL FOLYAMATOSAN FRISSÜLŐ HONLAPJÁN SZÁMOL BE:
WWW.KUNDERMANN.HU